



VÄRMDÖ KOMMUN

Handläggare  
Ewa Norrström  
Kundvals- och finansieringsavdelningen

Diarienummer  
13FNU/0127

*Reviderad Fredrik Nornvall 2014-10-16*

## **Utredning om skolskjutsverksamheten i Värmdö kommun**



## Innehållsförteckning

Sammanfattning .....	3
Bakgrund .....	3
Tillvägagångssätt.....	4
Skolskjuts .....	4
Bestämmelser och definitioner .....	4
Definitioner.....	4
Bestämmelser.....	4
Rätten till skolskjuts i hemkommunen .....	5
Val av annan skola .....	5
Avståndsregler .....	6
Trafiksäkerhet i kommunen .....	7
Funktionshinder och särskilda omständigheter .....	7
Växelvis boende .....	8
Andra former av resor för elever .....	8
Skolskjutsorganisationen i Värmdö Kommun .....	8
Inhyrda bussar .....	8
Åtgärder .....	9
Skolbussarna på Värmdö .....	9
Konsekvenser av anpassning till riktlinjer för inhyrda skolbussar.....	9
SL-kort.....	10
Åtgärder .....	10
Särskild skolskjuts med taxi .....	11
Skolskjuts i skärgården.....	11
Förslag till nya riktlinjer.....	11
Borttagna skrivningar .....	11
Nya skrivningar .....	12
Övrigt.....	13
Konsekvenser av nya riktlinjer.....	13
Bilaga 1. Utdrag ur lagstiftningen.....	14
Bilaga 2. Linjedragningen för de särskilt anordnade skolskjutsbussarna på Värmdölandet .....	17

## Sammanfattning

Den obligatoriska utbildningen ska vara kostnadsfri. För att elever ska kunna ta del av utbildningen är kommunen under vissa omständigheter skyldig att erbjuda skolskjuts.

Bestämmelserna om skolskjuts finns i skollagen (2010:800). Den grundläggande rätten till skolskjuts gäller från en plats i anslutning till elevens hem och till den skola där kommunen placerat eleven och tillbaka. Bestämmelsernas lydelse är densamma för elever i grundskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Kommunen ska även anordna skolskjuts, om eleven valt en annan kommunal skola i eller utanför kommunen eller en fristående skola inom kommunen, om detta kan ske utan organisatoriska svårigheter eller merkostnad för kommunen.

De förutsättningar som ska bedömas för rätt till skolskjuts är färdvägens längd, trafikförhållandena, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

I samband med utredningen om skolskjutsverksamheten har även förslag till nya riktlinjer för skolskjuts utarbetats i enlighet med uppdraget. De mer omfattande förändringarna gäller:

- resebevis införs till de elever som är berättigade till skolskjuts i form av inhyrd skolbuss,
- möjlighet till ”i mån av plats” på den inhyrda skolbussen tas bort,
- rätt till skolskjuts vid växelvis boende har förtydligats,
- rätt till skolskjuts vid val av annan skola har förtydligats som bl.a. innebär att kommunen inte längre kommer att bevilja skolskjuts till fristående skola i annan kommun, samt
- under 2015 kommer vissa förändringar ske för elever som valt annan skola och åker med inhyrd skolbuss. Det gäller vissa elever på Ösbyskolan, Kyrkskolan, Viks skola och Hemmestaskolan.

## Bakgrund

Finansieringsnämnden för utbildning beslutade 2013-11-28 att skolskjutsverksamheten och riktlinjer för skolskjuts ska utredas.

Syftet med beslutet är att säkerställa att kommunens riktlinjer följer skollagens bestämmelser och gällande rättspraxis. Genomlysningen av skolskjutsverksamheten syftar till att främst uppmärksamma organisationen kring de inhyrda skolbussarna. Granskningen ska pröva om förändringar i SL-trafiken och utbyggnaden av gång-/cykelvägar kan leda till att vissa turer med inhyrd skolbuss dras in. Vidare ska det undersökas om en form av busskort kan införas på de inhyrda bussarna så att chauffören kan bedöma vilka elever som har rätt att åka med turen.

## Tillvägagångssätt

I utvärderingen av Värmdös riktlinjer och skolskjutsorganisation har utgångspunkten varit de bestämmelser som styr verksamheten och rättspraxis. Förvaltningen har tagit del av andra kommuners riktlinjer för skolskjuts. Samtal har även förts med skolskjutssamordnare i andra kommuner i Stockholms län.

## Skolskjuts

### Bestämmelser och definitioner

#### Definitioner

Följande definitioner föreslås införas i riktlinjerna:

Med en persons *hemkommun* avses i skollagen den kommun där personen är folkbokförd. För de personer som inte är folkbokförda i Sverige avses den kommun där personen stadigvarande vistas i eller för tillfället uppehåller sig i.<sup>1</sup>

Med *hem* avses den bostad där eleven är folkbokförd. Avsteg från detta görs för elever som bor växelvis hos båda föräldrarna. Varaktigt korttidsboende under vardagar likställas med hem samt även boendet för elev som placerats i familjehem i kommunen av socialtjänsten.

#### Bestämmelser

De bestämmelser som är centrala för skolskjutsverksamheten finns i kommunallagen (1991:900), skollagen (2010:800) och förordningen om skolskjuts (1970:340). Bestämmelsernas fullständiga lydelse finns i bilaga 1.

Enligt kommunallagens likabehandlingsprincip ska kommuner behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Det innebär:

- Särbehandling på objektiv grund.
- Gäller bara kommunens egna medlemmar.
- Undantag kräver lagstöd.

Enligt skollagen ska den obligatoriska utbildningen vara kostnadsfri. Med den obligatoriska utbildningen menas grundskola. För att elever ska kunna ta del av utbildningen är kommunen under vissa omständigheter skyldig att erbjuda skolskjuts. Kostnadsfri skolskjuts är en viktig del av rätten till en likvärdig utbildning för elever med offentlig huvudman. Det står kommunen fritt att organisera skolskjutsverksamheten på ett lämpligt sätt.

Rätten till skolskjuts gäller till och från den plats där utbildningen bedrivs och hemmet.

---

<sup>1</sup> Skollagen 29 kap. 6 §.

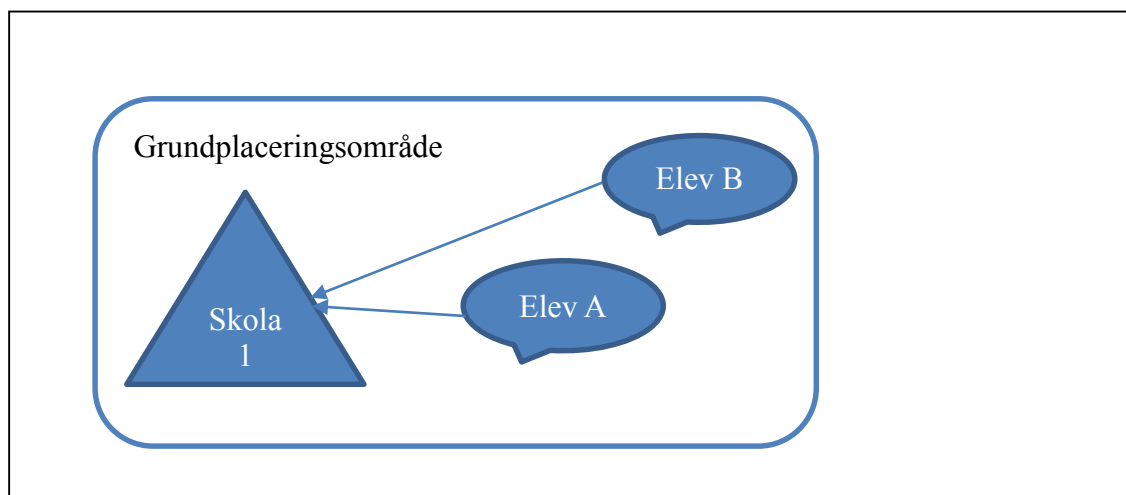
Det innebär att elevens resa till och från fritidshemmet inte omfattas av rätt till skolskjuts.

### Rätten till skolskjuts i hemkommunen

Den grundläggande rätten till skolskjuts gäller elever som är inskrivna i den skola där kommunen placerat dem. I Värmdö kommun kallas detta för grundplaceringskola. Samma grundläggande rättighet gäller för elever i grundskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Rätten till skolskjuts bedöms efter kriterierna; färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

I bild 1 görs en beskrivning av den grundläggande principen för bedömning av rätt till skolskjuts.

Bild 1



I exemplet ovan har båda eleverna valt att gå i sin grundplaceringskola **1**. Båda eleverna ansöker om skolskjuts. Elev A har kortare färdväg till skola **1** än kommunens avståndsregler. I elev A:s fall är trafikförhållandena på färdvägen till skolan goda och det föreligger inga andra omständigheter. Bedömningen görs att elev A inte är berättigad till skolskjuts.

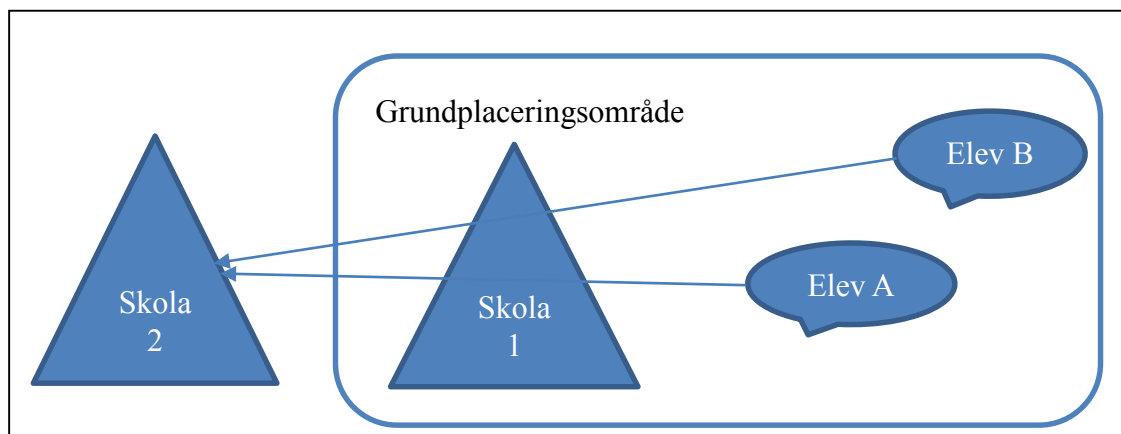
Elev B:s färdväg till skola **1** överstiger kommunens avståndsregler och beviljas därmed skolskjuts. Eftersom resa med reguljär trafik är tillämplig mellan elev B:s hem och skolan beviljas eleven skolskjuts i form av ett SL-kort.

### Val av annan skola

Om eleven valt annan skola än den där kommunen placerat eleven finns ingen rätt till skolskjuts. Kommunen ska dock anordna skolskjuts om det inte innebär organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen. Högsta förvaltningsdomstolen har definierat ”ekonomiska svårigheter” som en merkostnad för kommunen utan att ange något specifikt belopp.

Bedömningen av om kommunen är skyldig att anordna skolskjuts görs utifrån vilka skyldigheter kommunen skulle haft om eleven valt att gå i den skola som han eller hon skulle ha placerats i. I bild 2 görs en beskrivning av den grundläggande principen för bedömning av beviljande av skolskjuts vid val av annan skola.

Bild 2.



I exemplet ovan är elev A och B grundplacerade i skola 1. Båda eleverna har valt att gå i skola 2. Samma princip gäller oavsett om skola 2 är en kommunal skola inom eller utanför kommunen eller fristående inom kommunen. Elever som valt fristående skolor i annan kommun undantas i bestämmelserna från denna möjlighet till skolskjuts. I bedömningen ska självklart de grundläggande förutsättningarna för rätt till skolskjuts beaktas.

Båda eleverna ansöker om skolskjuts. Kommunen gör bedömningen att elev A inte var berättigad till skolskjuts till sin grundplaceringskola 1. Elev A beviljas inte skolskjuts till skola 2, trots att färdvägen överskrider kommunens avståndsregler. Beviljande av skolskjuts för elev A skulle innebära en merkostnad för kommunen och därför avslås ansökan.

I bedömningen av elev B:s rätt till skolskjuts till skola 2 används samma princip. Elev B hade rätt till skolskjuts till skola 1 i form av SL-kort. Eleven kan resa med reguljärtrafik till skola 2. Det inte innebär någon merkostnad för kommunen och eleven beviljas skolskjuts i form av SL-kort till skola 2.

Beslut om skolskjuts ska enligt rättspraxis gälla för hela färdvägen, inte en del av sträckan.

### Avståndsregler

I skollagen finns inga bestämmelser om avstånd mellan hem och skola. Det är upp till kommunen att besluta om detta. Avståndsreglerna varierar mellan olika kommuner. I Värmdö kommun gäller följande:

- 3 km för elever i årskurs 1-3
- 4 km för elever i årskurs 4-9

### **Trafiksäkerhet i kommunen**

Enligt skollagen kan trafikförhållanden vara grund för rätt till skolskjuts. En bedömning ska göras beträffande hållplatsens/färdvägens trafikfarlighet. Om det föreligger någon form av förhöjd riskbild mot vad som skulle kunna betraktas som en normalrisk kan detta innebära att skolskjuts beviljas.

Enligt Skolskjutsförordningen ska kommunen verka för att de särskilt anordnade hållplatserna för skolskjuts utformas så att olyckor i möjligaste mån undviks. Nämnden som ansvarar för skolskjuts ska inhämta synpunkter från den kommunala nämnd som ansvarar för trafikfrågor, polismyndigheten och väghållaren för att sedan besluta om varje skolskjuts färdväg och de platser där på- eller avstigning bör ske. Nämndens ansvar är således att bedöma trafikförhållanden för elevernas väg till skolan. Det innebär inte att kommunen har ett ansvar att gång-/resvägar ska vara helt trafiksäkra.

Ansvar i Värmdö kommun för elevers trafiksäkerhet inom ramen för skolskjuts på väg till och från skolan är delat mellan föräldrar, skola, Finansieringsnämnden för utbildning, Samhällsplaneringsnämnden och väghållaren. Föräldrar har ansvar för att bl.a. ge barnet nödvändiga trafikfärdigheter efter dess mognad. Även skolan har ett ansvar för att eleverna utbildas i säkerhet i trafiken. Finansieringsnämnden ska göra en bedömning av trafikförhållandena och erbjuda utbildning i trafiksäkerhet inom ramen för skolskjuts. Det innebär att nya skolbuss elever i Värmdö årligen ska genomgå en utbildning i trafiksäkerhet som anordnas av bussbolaget. Finansieringsnämnden för utbildning ska även samverka med Samhällsplaneringsnämnden om trafikfrågor. Skolskjutsordnaren i Värmdö samverkar med tjänstemän på samhällsbyggnadskontoret om trafikfrågor. Väghållarna ansvarar för utformning och underhåll av vägarna så att trafikanter kan använda sig av vägarna på ett säkert sätt.

Bedömningen av trafikförhållanden i kommunen har historiskt gjorts när det tillkommit någon ny elev i ett område.

Kundvals- och finansieringsavdelningen kommer att genomföra en inventering av busshållplatserna i kommunen i samverkan med samhällsbyggnadskontoret.

### **Funktionshinder och särskilda omständigheter**

I det enskilda fallet ska kommunen särskilt beakta elevens funktionshinder. För att styrka behov av skolskjuts på grund av funktionshinder krävs intyg. Enligt skolskjutsförordningen får rätt till skolskjuts med den inhyrda skolskjutsen inte vara av tillfällig karaktär.

I bestämmelserna finns ingen beskrivning av vad särskilda omständigheter innebär. En särskild omständighet som prövats är om del av elevens väg till skolan går över vatten.

Denna särskilda omständighet ger rätt till skolskjuts även om avståndet mellan hem och skola är kortare än kommunens avståndsregler.

### **Växelvis boende**

Rätten till skolskjuts utgår i normalfallet från det hem där eleven är folkbokförd. När barn till separerade föräldrar bor ungefär lika mycket hos båda föräldrarna talar man om växelvis boende i två likvärdiga hem. Regeringsrätten har i ett mål bedömt att när ett barn bedöms ha två likvärdiga hem ska kommunen pröva rätten till skolskjuts från båda adresserna.

### **Andra former av resor för elever**

Resor under skoldagen kan förekomma men detta betraktas inte som skolskjuts. Det kan exempelvis vara resor till och från simundervisning eller modersmålsundervisning i den form den bedrivs i Värmdö kommun idag.

Resor till och från utbildning i gymnasieskolan benämns elevresor och bestämmelserna är inte likalydande som för skolskjuts. I Stockholms län finns sedan länge en överenskommelse mellan kommunerna att elevresor ges i form av SL-kort. Elevresor omfattas inte av riktlinjer för skolskjuts.

## **Skolskjutsorganisationen i Värmdö Kommun**

Skolskjuts i Värmdö anordnas med:

- Allmän linjetrafik (SL, Waxholmsbåt)
- Särskild skolskjuts (inhyrd skolbuss, bil, båt, svävare)
- Självskjuts

### **Inhyrda bussar**

Inhyrd skolbuss anordnas i de fall färdvägen bedöms att inte vara trafiksäker, i de fall avståndet till SL-hållplats överstiger avståndsreglerna eller när ingen passande SL-tur finns.

Inför varje läsår görs en bedömning om färdvägen i de fall där skolvägen trafikeras av både inhyrd skolskjuts och av SL-buss. Allmänna kommunikationer ska i första hand användas för skolskjuts. I planeringen av den inhyrda skolskjutsen är det av stor vikt att det finns ett nära samarbete mellan skolorna och skolskjutssamordnaren.

Det är oklart hur rutinerna har sett ut för ansökan och beviljande av skolskjuts i form av inhyrd skolbuss. I upphandlingen av skolbuss har det gjorts en uppskattning av hur många elever i respektive område som har rätt till skolskjuts. Eleverna i de områden där de inhyrda bussarna åker har sedan kunnat använda sig av bussen.

I och med att ingen ansökan har gjorts har kommunen inte vetat vilka elever som nyttjar den inhyrda skolbussen som har rätt till denna form av skolskjuts. I gällande riktlinjer



finns möjlighet för elever som inte är berättigade till skolskjuts att åka med bussen även om eleven inte är berättigad till skolskjuts. Eftersom kommunen saknat kunskap om vilka som har haft rätt till skolskjuts med inhyrd skolbuss har det varit det en omöjligt för chauffören att göra en bedömning av om ”i mån av plats” föreligger.

Det ursprungliga skälet till ”i mån av plats” på inhyrd skolbuss var att elever skulle kunna ta med en kamrat på bussen för att gemensamt kunna åka hem efter skolan. Denna möjlighet har idag utvecklats sig långt utöver den ursprungliga innebörden.

De tidigare bussarna från skolan har ofta få barn som nyttjar turen. I dagsläget förekommer att elever i de lägre åldrarna väljer att stanna kvar på fritidshemmet och tar en senare tur som egentligen är anpassad till de äldre eleverna. Detta har lett till att bussbolaget behövt sätta in extrabussar. Rätten till skolskjuts gäller till och från skolan/utbildningen, inte fritidshemmet.

### **Åtgärder**

Inför höstterminen 2014 har samtliga elever ansökt om skolskjuts. Kommunen har numer information om hur många elever som faktiskt har rätt att åka med de inhyrda bussarna och kan anpassa skolskjutsen efter det faktiska behovet. Inför höstterminen 2014 har 281 elever beviljats skolskjuts i form av inhyrd skolbuss.

Till höstterminen 2015 kommer elever som beviljats skolskjuts i form av inhyrd skolbuss att erhålla ett resebevis i kortform som ska uppvisas på bussen. Resebeviset ska gälla för anvisad tur och är personligt. Detta kommer även att öka elevens säkerhet om de valt fel buss och chauffören kan i dessa fall hänvisa eleven rätt.

### **Skolbussarna på Värmdö**

Förvaltningen har gjort en genomlysning av organisationen kring de inhyrda skolbussarna. Majoriteten av de inhyrda skolbussarna finns på Värmdölandet.

Den totala kostnaden för inhyrda skolbussar uppgick 2013 till 5 285 588 kr. Uppskattningen har gjorts att det var ca 300-350 elever som åkte med inhyrd skolbuss under läsåret 2013/14. Variationen mellan dagar var dock stor.

De skolor som de inhyrda bussarna kör till är Kyrkskolan, Viks skola, Hemmestaskola, Brunns skola, Ösbyskolan samt ute på öarna. Sammanlagt är det 7 bussar som trafikerar på morgonen och 8 bussar på eftermiddagen. Eftermiddagsbussarna kör mellan 1-3 turer vardera. Turerna är anpassade till när eleverna börjar och slutar skolan. Linjekartor över bussarnas nuvarande färdvägar finns i bilaga 2.

### **Konsekvenser av anpassning till riktlinjer för inhyrda skolbussar**

Av oklara skäl har bussturer organiserats utan stöd i nuvarande riktlinjer. Anpassning till riktlinjerna kommer att innebära att vissa turer och hållplatser utgår.

Anpassningen gäller: turen mellan Mörtlös och Ösbyskolan,<sup>2</sup> bussarna som går från Hemmestaskolans grundplaceringsområde till Kyrkskolan samt bussturena som startar inom Skärgårdsskolans grundplaceringsområde och kör mot Vik och Hemmesta.<sup>3</sup> Vissa turer som sammanbinder Hemmesta och Vik kommer troligtvis att dras in.

Vissa justeringar kommer att göras då elever inte längre är i behov av skolskjuts eller att elever tillkommer som ansöker om skolskjuts. Om nämnden antar nya riktlinjer för skolskjuts kommer även detta att innebära vissa förändringar i bedömningar.

Att bedöma omfattningen av turerna för de inhyrda bussarna i relation till SL-turerna och utbyggda gång- och cykelvägar är en grannliga uppgift och kommer att fortsätta granskas inom ramen för reglerna i riktlinjerna.

Kommunfullmäktige har antagit en omfattande gång- och cykelplan för Värmdö kommun. Det kommer innebära förbättringar för gång – och cykeltrafikanter inklusive skolbarn. Detta kommer också kräva en väl genomarbetad metod för att kommunicera med vårdnadshavare.

### **SL-kort**

Enligt gällande riktlinjer ska allmänna kommunikationer i första hand användas för skolskjuts. Skolskjuts i form av SL-kort beviljas i de fall detta är möjligt.

Kostnaden för skolskjuts i form av SL-kort uppgick 2013 till 1 696 500 kr. Det var ca 1250 elever som under föregående läsår beviljades skolskjuts i form av SL-kort.

För att minimera väntetider för elever som åker med SL är det av stor vikt att kommunen samverkar med SL. Historiskt sett har det varit skolorna som haft kontakt med SL för anpassning av scheman till bussturer.

Historiskt sett har rutinen varit att alla elever ansöker om skolskjuts i form av SL-kort en inledande gång. Hanteringen av ansökningarna har dels skötts av skolorna och dels av skolskjutssamordnaren. Om förhållandena för rätt till skolskjuts inte förändrades så har eleven inte behövt inkomma med någon ny ansökan. Om förhållandena däremot förändrades har eleven behövt ansöka på nytt om skolskjuts. Kommunens rutiner för beviljande av SL-kort var dock i vissa delar otydliga.

### **Åtgärder**

Förvaltningen har utarbetat nya rutiner kring ansökningsförfarandet och beviljandet av skolskjuts i form av SL-kort. Samtliga ansökningar skickas numer till skolskjutssammordnaren på utbildningsenheten. I förslag till nya riktlinjer tydliggörs även när ny ansökan ska göras.

---

<sup>2</sup> Bilaga 2, karta 2.

<sup>3</sup> Bilaga 2, karta 1.

### **Särskild skolskjuts med taxi**

Det är ca 100 elever som åker skolskjuts i form av taxi. Kostnaderna för taxiresor uppgick 2013 till 5 826 402 kr. Alla elever ska årligen ansöka om skolskjuts i form av specialtransport med taxi. Det ställs specifika krav på skolskjutstaxi både gällande bilarna och chaufförerna. I och med att samtliga ansöker har kommunen en bra överblick över vilka dessa elever är.

### **Skolskjuts i skärgården**

I skärgården sker skolskjuts i form av inhyrd buss, Waxholmsbåt, taxibåt, svävare och SL-kort. Landtrafiken på öarna sker endast med inhyrd skolbuss och finns på Möja samt Runmarö.

Det bästa alternativet är om eleven kan åka med den reguljära båttrafiken. För att eleven ska kunna åka med den reguljära båttrafiken är det viktigt att skolorna på öarna anpassar sig till båtturen. Skolskjuts med upphandlad taxibåt beviljas de elever som inte kan åka med den reguljära båttrafiken. När isen ligger finns inhyrd svävare. I viss mån åker elever svävare, som i normalfallet åker med den reguljära båttrafiken.

Kostnaderna för skolskjuts i skärgården uppgick 2013 till 2 414 368 kr. I beloppet ingår inte kostnader för SL-kort. Det bör påpekas att 2013 var ett år med höga kostnader för svävare på grund av väderleken. Under 2013 var det 26,5 elever som beviljats skolskjuts i skärgården.

### **Förslag till nya riktlinjer**

En granskning av gällande riktlinjer för skolskjuts har genomförts. Granskningen har utgått från gällande bestämmelser och rättspraxis. Förslag till nya riktlinjer har utarbetats. Förslaget biläggs ärendet.

Förslag till nya riktlinjer för skolskjuts har en ny disposition och i stort har befintlig text överförs till de nya riktlinjerna. Redaktionella justeringar av text har gjorts. Dessutom har viss text i riktlinjerna tagits bort som bedöms inte beröra skolskjutsen. Nedan beskrivs de centrala delar som tagits bort och de nya skrivningarna som införts.

### **Borttagna skrivningar**

Förslaget innebär att skrivningen under rubriken Ledig plats i skolbuss (i mån av plats) tas bort. Skrivningen lyder "Om utrymmet i skolbussarna (ej SL) så medger, får elev i Värmdös kommunala skolor åka med skjutsen, även om eleven inte är berättigad till skolskjuts. Bussen får dock av säkerhetsskäl ej belastas med fler passagerare än den är besiktigad till. Busschauffören beslutar när detta är möjligt." De problem som uppstått i samband med denna möjlighet beskrivs ovan. Bedömningen görs att användandet av denna möjlighet gör planeringen av skolskjuts problematisk samt att den inte är förenlig med likabehandlingsprincipen enligt kommunallagen.

Vidare föreslås att följande skrivning tas bort "Om vårdnadshavarna väljer en annan

skola än den kommunen grundplacerat eleven i kan ett terminskort till SL-buss erhållas om eleven i sin grundplacering är berättigad till terminskort eller inhyrd skolskjuts”. Kommunen ska anordna skolskjuts vid val av annan skola om det inte innebär organisatoriska svårigheter eller en merkostnad för kommunen. I bestämmelserna finns ingen begränsning om färdstätt. Det förekommer även att elever beviljas SL-kort med stöd av denna regel trots att de inte kan utnyttja kortet för skolskjuts pga. att det är långt till närmaste hållplats eller dåliga trafikförhållanden.

Under rubriken ”Elever till föräldrar med gemensam vårdnad och växelvis boende” har meningen ”SL-kort kan beviljas om skjuts inte kan ske med kommunens inhyrda skolskjuts till båda adresserna” tagits bort. Det är rätt till skolskjuts som ska bedömas oavsett färdstätt. För närvarande är det 141 elever som beviljats skolskjuts vid växelvis boende. Det kan innebära att någon av dessa elever bör beviljas skolskjuts med annat färdstätt. Även begreppet gemensam vårdnad har avförts från stycket då det enligt rättspraxis kan gälla rätt till skolskjuts från förälder som inte är vårdnadshavare.

I övrigt har bl.a. rubriken om särskolan tagits bort då bestämmelserna är likalydande som för grundskolan och tas upp under samma rubrik i de nya riktlinjerna.

### **Nya skrivningar**

Definition av hemkommun och hem har införts.

Riktlinjerna innebär ett förtydligande av rätt till skolskjuts vid val av annan skola. Bestämmelserna om skolskjuts är likalydande för grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola. Av det skälet gäller skrivningarna under rubrikerna ”Rätt till skolskjuts i hemkommunen” och ”Val av annan skola” skolförmer grundskola och grundsärskola. Gällande gymnasiesärskolelevernas rätt till skolskjuts har det införts en ny skrivning i riktlinjerna. I och med att Värmdö kommun inte har en egen gymnasiesärskola beviljas dessa elever skolskjuts inom Stockholms län. Detta är en formalisering av kommunens praxis.

I de nya riktlinjerna har bestämmelsen om rätt till skolskjuts i annan kommun införts. Det är ingen ny rättighet i skollagen men den saknas i gällande riktlinjer. Rätten gäller vissa elever som går i kommunal skola i annan kommun och på grund av skolgången behöver övernatta i den kommunen.

Riktlinjerna tydliggör att kommunen inte är skyldig att anordna skolskjuts till fristående skola i annan kommun. Under läsåret 13/14 var det cirka 125 elever som beviljats skolskjuts i form av SL-kort till fristående skola i annan kommun. Kostnaden för detta uppgår till ca 190 000 kr.

Rubriken ”trafikförhållanden” har införts. I texten tydliggörs vilka faktorer som bör beaktas i bedömningen av trafikförhållandena.

I riktlinjerna tydliggörs att elever som beviljats skolskjuts i form av inhyrd skolbuss ska erhålla ett resebevis från kommunen. Resebeviset gäller för anvisad tur.

Text som informerar om överklagan har införts.

Regler kring ansökningsförfarandet har införts. Alla elever ska ansöka om skolskjuts samt ny ansökan ska göras vid förändrade förhållanden så som byte av skola eller folkbokföringsadress. Dessutom förtydligas det att föräldrar har en skyldighet att meddela kommunen om behov av skolskjuts inte längre föreligger.

### **Övrigt**

En genomgång av gällande rutiner i skolskjutsverksamheten i kommunen framkommer att det finns vissa brister och oklarheter som behöver åtgärdas. I och med förslaget till nya riktlinjer behöver gällande rutiner inom förvaltningen ses över.

### **Konsekvenser av nya riktlinjer**

I och med att möjligheten till ”i mån av plats” tas bort kommer det att påverka elever som nyttjar berörda turer. I vilken omfattning är svårt att bedöma då kommunen inte har haft kunskap om hur många eller vilka elever som utnyttjat detta. Vissa elever på Kyrkskolan, Hemmesta och Vik kommer att beröras. Även de elever som väljer att vistas på fritidshemmet efter skolan och tar en senare busstur kommer att beröras. Detta kan även beröra skolskjuts i skärgården. Det är svårbedömt i vilken mån förslaget minskar kostnaderna för kommunen.

I och med de nya riktlinjerna kommer elever som går i fristående skolor utanför kommunen inte längre beviljas skolskjuts eftersom det inte finns lagstöd för sådant beslut. Detta kommer att innebära en minskad kostnad för kommunen.

Justeringen av riktlinjerna gällande elever som bor växelvis med hos sina föräldrar kommer sannolikt att i viss mån innebära ökade kostnader för kommunen. I vilken omfattning är svårt att bedöma.

Förtydligandet om vad som gäller vid val av annan skola kommer att leda till att de elever som beviljats SL-kort men som inte kan utnyttja kortet till skolskjuts inte längre kommer att beviljas detta. Det kommer att innebära en minskad kostnad för kommunen. I övrigt är det inte möjligt att bedöma konsekvenserna för elever som valt en annan skola och åker med inhyrd skolbuss trots att de inom ramen för gällande bestämmelser i skollagen inte skulle beviljats skolskjuts.

I och med att alla elever ska ansöka om skolskjuts har administrationen ökat något men detta leder även till ökad rättssäkerhet för elever och förbättrad kontroll över skolskjutsverksamheten för kommunen.

## **Bilaga 1. Utdrag ur lagstiftningen**

### **Kommunallagen (1991:900)**

#### **Likabehandlingsprincipen**

Kommuner och landsting skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. (2 kap. 2 §)

### **Skollagen (2010:800)**

#### **Skolskjuts i hemkommunen**

Elever i grundskolan med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Denna rätt gäller dock inte elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem eller som går i annan kommuns grundskola med stöd av 25-27 §§. I de fall då det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen även anordna skolskjuts i dessa fall.

Elevens hemkommun ska ombesörja att skolskjuts anordnas. (10 kap. 32 §)

#### **Skolskjuts i annan kommun än hemkommunen**

En elev som med stöd av 25 § går i en annan kommuns grundskola och som på grund av skolgången måste övernatta i den kommunen har rätt till skolskjuts mellan den tillfälliga bostaden och den plats där utbildningen bedrivs under samma förutsättningar som gäller för elever som är hemmahörande i kommunen.

Den kommun som anordnar utbildningen ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket. Kommunens kostnader för detta ska ersättas av elevens hemkommun. (10 kap. 33 §)

#### **Skolskjuts fristående i hemkommunen**

Hemkommunen ska anordna skolskjuts för elever som går i en fristående grundskola inom kommunen under samma förutsättningar som enligt 32 § andra stycket andra meningen gäller för elever som valt en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem. (10 kap. 40 §)

#### **Skolskjuts i hemkommunen (grundsärskola)**

Elever i grundsärskolan med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Denna rätt gäller dock inte elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem eller som går i annan kommuns grundskola med stöd av 25 eller 26 §§. I de fall då det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen även anordna skolskjuts i dessa fall.

Elevens hemkommun ska ombesörja att skolskjuts anordnas. (11 kap. 31 §)

#### **Skolskjuts i annan kommun än hemkommunen (grundsärskola)**

En elev som med stöd av 25 § går i en annan kommuns grundsärskola och som på grund

av skolgången måste övernatta i den kommunen har rätt till skolskjuts mellan den tillfälliga bostaden och den plats där utbildningen bedrivs under samma förutsättningar som gäller för elever som är hemmahörande i kommunen.

Den kommun som anordnar utbildningen ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket. Kommunens kostnader för detta ska ersättas av elevens hemkommun. (11 kap. 32 §)

#### **Fristående grundsärskola i hemkommunen**

Hemkommunen ska anordna skolskjuts för elever som går i en fristående grundsärskola inom kommunen under samma förutsättningar som enligt 31 § andra stycket andra meningen gäller för elever som valt en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem. (11 kap. 39 §)

#### **Skolskjuts i hemkommunen (gymnasiesärskola)**

Elever i gymnasiesärskolan med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

För elever som går i en annan kommuns gymnasiesärskola ska hemkommunen anordna skolskjuts i de fall de kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

Elevens hemkommun eller landsting som anordnar utbildningen ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket. (18 kap 30 §)

#### **Skolskjuts i annan kommun (gymnasiesärskola)**

En elev som med stöd av 19 kap. 35-37 §§ går i gymnasiesärskolan i en annan kommun än sin hemkommun och som på grund av skolgången måste övernatta i den kommunen, har rätt till skolskjuts mellan den tillfälliga bostaden och den plats där utbildningen bedrivs under samma förutsättningar som gäller för elever hemmahörande i kommunen. Den kommun som anordnar utbildningen ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket. Kommunens kostnader för detta ska ersättas av elevens hemkommun. (18 kap. 31§)

#### **Skolskjuts fristående gymnasiesärskola i hemkommunen**

Elever i gymnasiesärskolan med enskild huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts inom hemkommunen från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionshinder eller någon annan särskild omständighet.

Elevens hemkommun ska ombesörja att skolskjuts anordnas enligt första stycket.

Kommunens är dock inte skyldig att anordna skolskjuts om organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen. (18 kap. 35 §)

#### **Lag om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor (1991:1110)**

För en elev som har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen (1999:1395), ska den kommun som enligt 29 kap. 6 § skollagen är elevens hemkommun, ansvara för elevens kostnader för dagliga resor mellan bostaden och skolan. Ansvaret gäller för sådana resor där färdvägen är minst sex kilometer. Stödet ska ges kontant eller på annat lämpligt sätt

enligt kommunens bestämmande. Om stödet ges kontant är kommunen inte skyldig att ge högre ersättning än vad som motsvarar 1/30 av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken för varje hel kalendermånad som eleven har kostnader för resor mellan bostaden och skolan (2 §)

#### **Förordningen om skolskjuts (1970:340)**

Med skolskjuts avses i denna förordning sådan befordran av elev i förskola, grundskola, gymnasieskola eller motsvarande skola till eller från skolan som ordnas av det allmänna och inte är av tillfällig natur. (1 §)

Skolskjutsning ska när det gäller tidsplaner och färdvägar ordnas så att kraven på trafiksäkerhet tillgodoses.

I varje kommun ska den eller de nämnder som enligt 2 kap. 2 § andra stycket skollagen fullgör kommunens uppgifter som huvudman inom skolväsendet verka för att särskilt anordnade hållplatser för skolskjutsning utformas så att olyckor i möjligaste mån undviks. Nämnden bestämmer efter att ha inhämtat synpunkter från den kommunala nämnd som ansvarar för trafikfrågor, polismyndigheten och vägghållaren för varje skolskjuts färdväg och de platser där på- eller avstigning bör ske.

Nämnden svarar för att eleverna undervisas om vad de ska göra för att undvika olyckor i samband med skolskjutsning. (2 §)





Karta 2. Bussturen, den svart streckade linjen, gäller elever som åker till Ösby skolan.



Karta 3. Bussturen, den svartstreckade linjen, kör elever boende i Lillängen, Beatelund, Lillängsdal, Forsvik och Kalkarsveden till Brunns skola.

